

med bare skrænter eller lavninger, der helst skal tørre ud. I Bøtø Nor er der igennem de senere år blevet etableret flere nye vandhuller for at hjælpe denne art på vej.

6 — Bunden af Noret

Bøtø Nor har oprindeligt været en fjord. Det dybeste sted i fjorden er i dag 2,5m under havets overflade. Sporet løber over en længere distance i bunden af Noret. På din vandring mod øst kommer du op på kanten af Noret. I bunden af Noret finder du et unikt fugleskjul, hvor man i ly af skjulet og vegetationen kan komme helt tæt på fuglelivet.

7 — Kanten af Noret

Da isen trak sig tilbage efter sidste istid, dannede den et langstrakt bakkelandskab på Sydfalster ud mod Guldborg Sund. Øst for bakkedraget blev der dannet en bugt. Over tid dannede havet en revle af sand ud mod Østersøen. Revlen blev til sandøer, der voksede sig sammen, og der blev dannet et klitlandskab. Det er på disse sandøer, at sommerhusområdet Marielyst er blevet etableret. Når man forlader sommerhusområdet og begiver sig mod vest ud ad Sporet, bevæger man sig ned i bunden af Noret.

8 — Kæmpeskoven

På et 2,5 ha stort område har Guldborgsund Kommune i 2020 etableret et nyt rekreativt område. Området er blevet tilplantet med afkom af træer fra kæmpeegene på Lolland-Falster. I den sydlige del af området er der nogle forhøjninger, som giver et unikt udsyn ud over det flade nor. Arealet ved Kæmpeskoven rummer tillige et hundelufterareal, hvor hunde kan løbe frit. Der er også opsat bord og bænkesæt. Ved skoven løber Sporet mod syd ud ad en gammel adgangsvej, hvis funktion var forbindelsesled til tre sydligt beliggende gårde i Noret. Adgangsvejen er 12 alen bred svarende til 7,5m, og vejen er omkranset af jorddiger samt ældre buske og træer.

9 — Grøfter og kanaler

Omkring år 1860 påbegyndte man afvanding af Noret. I den forbindelse blev der etableret diger, grøfter og kanaler. I dag findes der godt 67 km kanaler, hvoraf de 62 km er åbne vandløb, og de sidste 5 km er rørlagte vandløb. Alt vand ledes til pumpestationen i Marrebæk, hvorfra det pumpes ud i Guldborg Sund. Det er Bøtø Nor Landvindingslag, der har ansvaret for at sikre afvandingen af området.

10 — Bøtø Nor Gammel Pumpestation

Ved Marrebæk ligger pumpestationen, som sikrer afvandingen af Bøtø Nor. Den første dampmaskine med pumpe blev installeret i 1871. Det gamle pumpehus er i dag indrettet som museum. I pumpehuset har man mulighed for at se en af de ældre pumper samt en udstilling om områdets kultur- og naturhistorie. Her er også et madpakkehus. Læs mere om museet på www.pumpemuseum.dk

Praktiske oplysninger

Du er gæst på lodsejerens private ejendom, og ejerne har været så venlige at åbne Sporet for færdsel til fods. Sporet er en delvis trampesti, og derfor kan årstiden og planternes vækst påvirke passage. Nogle områder kan være fugtige/våde i perioder, så stabilt og måske vandtæt fodtøj anbefales. For at alle kan få en god oplevelse, er det vigtigt, at hunde føres i snor. Smid venligst ikke affald i naturen – følg de afmærkede stier.

Der er opsat infotavler og QR-koder på sporet med ekstra informationer.

GPS positioner til forskellige startsteder

P-plads ved indgang til Bøtøskoven 54.645113, 11.958729,
Kæmpeskoven 54.672325, 11.929035,
Fugletårn ved Tidselvej 54.649376, 11.942125,
Fugletårn ved Trævlekronevej 54.644381, 11.945914,
Indgang ved Stolt Henriksvej 54.660712, 11.942985,
P-plads i Bøtø Nor 54.655943, 11.919184,
Bøtø Nor Gl. Pumpestation 54.682410, 11.908362.

Læs mere om natur- og friluftsoplevelser på appen
Naturlandet Lolland-Falster

GULDBORGSUND

NORDEA
FONDEN

Miljø- og
Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen

SPOR er støttet af Nordeafonden og Miljøministeriet. I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Friluftsrådet, Kommunernes Landsforening, Landdistrikternes Fællesråd og Danmarks Jægerforbund.

Dette spor er et samarbejdsprojekt mellem Den Danske Naturfond, Landvindingslaget Bøtø Nor, Naturstyrelsen, Pedersdal Grundejerforening, private lodsejere og Guldborgsund Kommune. Projektet er venligst finansieret af Spor, Friluftsrådet, Nordea-fonden samt Guldborgsund Kommune.

Naturen er åben

SPOR åbner naturen. I samarbejde med danske landmænd, lodsejere og frivillige kræfter byder SPOR velkommen til oplevelser i det åbne landskab. SPOR er trampestier på landbrugsjord i hele Danmark, og du er velkommen til at være med.

For nærmere oplysninger om Sporet i Bøtø Nor kontakt
Guldborgsund Kommune, Center for Teknik & Miljø,
tlf. 54 73 10 00 eller teknik@guldborgsund.dk

For mere information om SPOR generelt kontakt
SPOR, Axeltorv 3, 1609 København V eller ring 33 39 40 90
www.spor.dk

SPOR1103 Svanemærket tryksag, 5041-0309

SPOR

Bøtø
Nor

Region
Sjælland

Velkommen på sporet

Gå på opdagelse ud i Bøtø Nor området og følg Sporet på et ca. 15 km langt netværk af stier på tværs af Falster. Sporet går fra Bøtøskoven til Bøtø Nor Gl. Pumpestation ved Marrebæk. Sporet fører dig ud i det åbne land langs grøfter, kanaler og markveje. På ruten kommer du forbi intensivt dyrkede landbrugsområder samt naturområder i form af vådområder og tørre overdrev.

Bøtø Nor har oprindeligt været en fjord med et stort fladt strand- og strandengsområde på ca. 2.000 ha. Fjorden var ca. 15 km lang og op til en km bred. En afvanding af området blev igangsat omkring 1860 med bygning af diger, gravning af kanaler og etablering af en pumpestation. Resultatet af dette arbejde danner rammerne om det Bøtø Nor, som vi kender i dag.

Kortsignaturer

- SKOV

BEBYGGELSE

BYGNINGER

SØ/HAV

VANDLØB

LEVENDE HEGN

VEJ/MARKVEJ

STI

RUTE
- STARTSTED

STARTSTED MED FOLDERKASSE

HENVISNINGER

TOILET

PARKERING

MUSEUM

FUGLETÅRN

BÆNK

BORD/BÆNKSÆT

MADPAKKEHUS

Ruten er på sporet afmærket med hvide trekanter på pæle.

Her er en kort beskrivelse af nogle af de særlige ting, du kan opleve på din vandring:

1 — Bøtøskoven

Det sydligste punkt på Sporet er ved p-pladsen ved indgangen til Bøtøskoven. Bøtøskoven er et ca. 150 ha stort naturområde, som ligger syd for sommerhusområdet Marielyst. Området blev købt af den Danske Naturfond i marts 2017. Det er Guldborgsund Kommune, som står for den daglige drift. I skoven er der "ansat" vilde heste og kreaturer som naturplejere. Dyrene får ingen anden mad end de urter og græsser, de finder i skoven. Dyrene er af de hårdføre racer: Konik heste og Galloway køer, der kan tåle at være ude hele året. Formålet med naturplejen er at sikre, at sjældne arter af sommerfugle, flagermus og fugle får bedre levevilkår.

2 — Bøtø Nor Fuglereservatet

Bøtø Nor Fuglereservatet er den sidste del af det oprindelige Nor, som ikke er blevet opdyrket. Tilbage i 1975 blev et område på 175 ha fredet for at bevare fuglelivet i området. Af dette blev 105 ha udlagt til Bøtø Nor Fuglereservatet, og resten er landbrugsjord med jagtfredning. Hele reservatet er omfattet af adgangsbegrænsninger. Det er forbudt at færdes i området. Det er Naturstyrelsen, som er ansvarlig for reservatet. Der er to fugletårne i kanten af fuglereservatet, hvorfra man har et fint udsyn ud over området.

3 — Natura 2000-område

Det meste af Bøtø Nor er en del af et netværk af europæiske naturområder et såkaldt Natura 2000-område, hvor Danmark har forpligtiget sig til at sikre, at områdets tilstand forbedres eller fastholdes. Bøtø Nor er bl.a. udpeget som Natura 2000-område på grund af sin enestående forekomst af vandfugle: Primært gæs, svaner og ænder. Bøtø Nor er kendt for forekomster af tusinder af rastende Bramgæs, som gør ophold i området på deres træk mellem deres yngle- og overvintringsområder.

4 — Omlægning af landbrugsjord

Inde midt i Bøtø Nor samarbejder Den Danske Naturfond og Guldborgsund Kommune omkring at genskabe natur på et tidligere intensivt dyrket landbrugsareal. Det vigtigste ved omlægning af landbrugsareal til natur er at fjerne de næringsstoffer, der er blevet tilført jorden. Over en årrække vil der blive dyrket vinterrug, som vil udpine arealet. Vinterrug har vist sig at være det mest effektive valg ved udpining af jorden. Der vil blive pløjet ned til 28 cm dybde for at miste de frø, der ikke er naturligt hjemmehørende på arealet. Afslutningsvis vil man hjælpe naturen på vej, ved at så frø fra vilde planter, der er høstet fra et nærliggende naturområde.

5 — Strandtudsen

Bøtø Nor er det eneste sted på Falster, hvor man kan finde den sjældne Strandtudse. Strandtudsen er karakteristisk med sin gule rygstribe. Den foretrækker at yngle i vandhuller